Bóng giai nhân của nhà thơ Yến Lan trên đất Bỉ

Lâm Bích Thủy

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động
Nguồn: http://vnthuquan.net
Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

Bóng giai nhân của nhà thơ Yến Lan trên đất Bỉ

Lâm Bích Thủy

Bóng giai nhân của nhà thơ Yến Lan trên đất Bỉ

Có không ít sự hiện diện tình cờ của một nhân vật mà người ta cho rằng, đó là người đàn bà lai đã đóng vai “Bóng giai nhân” trong vở kịch thơ cùng tên của ba tôi (nhà thơ Yến Lan). Ồ! Đây là điều làm tôi tò mò dữ lắm, tôi phải tìm cho ra sự thật mới được. Mà lạ lắm nhé, cứ mỗi lần tôi chú ý đến chuyện gì có dính dáng đến ba tôi thì việc đó trở nên thuận lợi hẳn.

Vở kịch thơ có hai tráng sĩ , một do nhà thơ Nguyễn Bính, một do nhà thơ Hoàng Cầm và bóng giai nhân do cô gái lai thủ vai trong đêm ra mắt đầu tiên tại Huế, được vua Bảo Đại và Nam Phương hoàng hậu đến dự - là một ví dụ.

Lại một tình cờ ngẫu nhiên sau đó; một sáng nọ, tôi nhận được cú điện thoại của người lạ, giọng Bình Định. Anh tự giới thiệu tên La Nhiên, con trai thứ Bảy cố nhạc sĩ đàn Tranh–Bảy Thiều (người đã làm cho ba tôi và nhà thơ Thu Hoài trăn trở một thời vì muốn tôn vinh danh nhân văn hóa đất An Nhơn - Bình Định. Hình như ông bị người đời lãng quên hơn nửa thế kỷ trước, trên quê ông – đất Bình Định.)

Tôi hỏi: “Sao anh biết số điện thoại của em?” Anh cười hà hà, rằng “nhân đọc bài báo có địa chỉ và số điện thoại của tôi - con gái nhà thơ mà anh rất ngưỡng mộ.”

Thế là từ đó, hai anh em giao lưu trên điện thoại, thư từ. Anh gửi tặng tôi nào ảnh, bài viết rất quí về cha anh và ba tôi mà trước nay tôi chưa hề thấy. Cũng nhờ đó mà tôi viết được bài về Nhà danh cầm tài hoa của "Địa linh nhân kiệt". Thật không sai lời thiên hạ ngợi ca cho một quê hương có nhiều nhân tài là "Nơi đất võ mà ẩn chứa trong mình những bí ẩn về lịch sử văn hóa nhân loại..."

Có phải chăng đây là nàng thơ cuối cùng của ba? Tôi chép miệng thầm bái phục "Chà! Ông già mình cũng ghê thật!!!". Đúng là thím "Giai nhân" mà tôi muốn tìm đây rồi!

Câu chuyện sau đây do anh La Nhiên cung cấp, theo anh chính người này là "Bóng giai nhân" của ba tôi ? Là nàng thơ cuối cùng trong đời làm thơ của ông.

Ôi mái tóc-Nhớ màu mây Núi Ngự
Xõa vai gầy, soi bóng nước sông Hương
Trôi trôi..luyến Hành Vân, Lưu Thủy"..
Tím dệt hồn Cung Oán với cung thương"..

"Đọc được mấy câu thơ nêu trên tại nhà bà Francine Tôn Nam ở số 95520, Nông trai Milan O.Brenovich-Osny ll, Bruxelles, nước Bỉ (trong chuyến đi chữa bệnh từ Việt Nam đến Pháp-tiện thể tìm đến Bruxelles viếng mộ người thân). Hỏi thăm tỉ mỉ mới biết 4 câu thơ này trích trong bài thơ có tựa đề là Tóc nguyên của Xuân Khai (tức Yến Lan) gửi đến

đây tặng Francine Tôn Nam, hồi tháng 12 năm 1988. Đây là bốn câu thơ gắn liền với kỷ niệm ngày qua đời của cụ Tôn Thất Doãn (1887-1988) thân sinh của bà chủ nhà nên nó được lồng vào khung kính viền vàng, trang trọng đặt cạnh bức chân dung người quá cố.

Nét tình cảm đặt biệt mà gia đình Việt kiều này đã dành cho tác giả những vần thơ đó chắc chắn phải là dạng tình cảm vượt quá mức bình thường. Những người yêu thơ Yến Lan cũng nghĩ như vậy nên họ đã đàm luận với nhau và được biết...

Đã có lần vào khoảng đầu năm 1939, Yến Lan cùng với vài ba người bạn làng thơ Hà Nội, tình cờ được mời biên soạn nội dung cho một hội diễn văn nghệ tại Huế. Trước khi "nhómYến Lan" xuất hiện, dự kiến của ban tổ chức chủ yếu hội diễn chỉ dành cho các giọng ca nhạc Tây lời Việt và diễn ngâm một số bài thơ trong phong trào Thơ Mới mà thôi. Giờ đây nhìn vào "bề thế" của nhóm nhà thơ, nhà biên kịch Hà Nội mới vào, trong đó có Nguyễn Bính...nên ban tổ chức muốn có ít nhất là một vở kịch nào đó cho xứng với tầm vóc một đêm văn nghệ sẽ có Nam Phương hoàng hậu dự khán. Đây chính là nguyên nhân đầu tiên ra đời của vở kịch thơ "Bóng Giai Nhân" nổi tiếng của Yến Lan biên soạn.

Lúc bấy giờ vở kịch thơ này tuy chưa hoàn toàn làm hài lòng người khai sinh ra nó, song nó cũng được hòa vào niềm vui chung với mọi người trong cuộc, kể cả Vũ Trọng Can, Hà

Xuân Tế là những nhà hoạt động văn học nghệ thuật hữu danh cả nước thời đó.

Nhân vật gọi là "giai nhân"trong vở kịch thơ "Bóng Giai Nhân" là một cô gái "lai Pháp" "cha Việt Nam" cô thủ diễn khá thành công...để rồi từ đó "giai nhân" cũng là cô học trò của thầy giáo họ Lâm ở trường tư thục Hương Bình, Tam Quang Bình Định trước đó ba năm) càng tỏ ra gắn bó, sâu đậm hơn với tác giả Yến Lan.

Sau ngày Miền Nam hoàn toàn giải phóng, chính xác hơn là vào giữa tháng 8/1988 "cô gái giai nhân" lại có dịp liên lạc thư tín thường xuyên với tác giả Bóng giai nhân – người mà cô thầm yêu, trộm nhớ trong suốt khoảng thời gian 47 năm dài ly cách bởi chiến tranh chia cắt 2 miền.

Trở lại với khung cảnh thân tình giữa chủ và khách đến thăm từ Việt Nam như đã nêu từ phần đầu. Thấy khách cứ chăm chú nhìn lên bàn thờ, nơi có mấy vần thơ, bà chủ hỏi: "Nếu anh cũng thích nội dung bài thơ, tôi sẽ sao chép đầy đủ 32 câu và gửi tặng anh qua đường bưu điện sau ngày anh đã về đến Việt Nam?". Khách chưa biết phải trả lời sao cho tiện, bà Francine nói tiếp: "Hay cần chép ngay bây giờ cũng được thôi. Nhưng với điều kiện phải hứa với tôi, không phổ biến rộng rãi dưới mọi hình thức khi tác giả của nó còn tại thế"

Em tha thướt như đóaQuỳnh đang nở

Mái tóc đen ươm nhụy quí hoa lành
Luôn ngào ngạt phô hương thuần xứ sở
Dưới mái gia đình nghệ sĩ Đàn Tranh. (1)

Ôi mái tóc-Nhớ màu mây Núi Ngự
Xõa vai gầy, soi bóng nước sông Hương
Trôi trôi..luyến Hành Vân, Lưu Thủy”..
Tím dệt hồn Cung Oán với Cung Thương”..

Mái tóc Việt Nam tình nhà thao thức
Quyện âm ba lữ nhạc mộng song hồ
Luôn ao ước buông rèm che hạnh phúc
Vốn có từ dòng ý nén Văn-Thơ

Từ buổi măng non xa rời đất nước
Tuyết trời Tây lớp lớp phủ mái đầu
Nhưng vẫn ấm ánh hào quang Tổ Quốc
Sưởi tâm hồn, xóa cả bóng đêm thâu
.....
Tóc – Suối – Nhạc
Tóc-Trăng –Xanh tếch võng
Niềm tự hào, trong mỗi hội hoa đăng
Em phơi phới như cánh buồm gió lộng
Giữa vô vàng ánh mắt ngưỡng mộ tên

Chừ em hởi! mái tóc quí đâu rồi

Hút theo bóng hoa Quỳnh tay nhạc rủ
Để thẩn thờ thêm một cõi trăng soi
Mặc hoa lệ đời vui chờ trước cửa

Em cắt bỏ mái tóc bồng bềnh ảo
Nhịp cầu huyền nối bằng cánh phù du
Để theo lệnh trái tim càng hiền thảo
Từ Việt Nam truyền đến tận Tinh cầu

Ơn suối dưỡng đủ đâu phần báo đáp
Khấn đất trời cứu trọng bệnh phụ thân (2)
Sùng hiếu, nghĩa..
Em ba lần xuống tóc(3)

Mái tóc- lời nguyền nặngmãi trong anh

Quí mến tặng Francine Tôn Nam
VN-tháng 12-1988
Yến Lan

Bài thơ không dài mà khách chép lại qua ký ức của bà chủ nhà ..cũng phải mất gần 4 tiếng đồng hồ mới xong! Tốn nhiều thời giờ vì ngoài việc dừng lại nhiều lần mỗi khi những từ lạ cần giải thích...còn phải kể đến sự chậm chạp của những người đang đối diện nhau đều đã bước qua ngưỡng tuổi 70 từ khá lâu rồi! Nhất là lúc này cả hai đều không thể không có cảm xúc riêng thông qua dòng thơ lai láng của một người thơ mà bấy lâu nay đã đi sâu vào lòng kính trọng

của họ.”

-

Chú thích: của tác giả

1/ Gia đình nghệ sĩ lão thành Tôn Thất Doãn nổi tiếng tại Pháp với cộng đồng người Việt từ trước CMT8

2/ Francine mồ côi mẹtừ tấm bé

3/ Xuống tóc lần đầu khi nghe tin người yêu đi lập gia đình

017 Lô 4 Cư xá Thanh Đa
P/27 Q/BT TP/HCM

Nguồn: http://vnthuquan.net
Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Nguồn: Tác giả / VNthuquan - Thư viện Online
Được bạn: Ct.Ly đưa lên
vào ngày: 1 tháng 9 năm 2010